© Luke

Kalankasvatuksen alueelliset vaikutukset a-klorfylliin

Lauri Niskanen

Markus Kankainen, Olli Malve (SYKE) & Janne Ropponen (SYKE)

Luke

A-klorofyllin käyttö kalankasvatuksen sijainninohjaussuunnitelmassa

- Sijainninohjaustyön alussa tehtiin sidosryhmäkysely, jossa pyydettiin mielipiteitä, mitä eri kriteereitä tulisi huomioida ja miten näitä tulisi käyttää
- Lisäksi tehtiin juridinen tarkastelu:
  - Ekologinen luokitus on nykyisessä (2014) suunnitelmassa poissulkeva kriteeri. Juridisessa tarkastelussa on kuitenkin todettu, että ympäristölupia myönnetään hyvää heikommille alueille ja tilaluokkaa tai EU:n tuomioistuimen Weser -päätöstä, jossa määriteltiin että yksikään tilaluokkaan vaikuttava tekijä ei saa heikentyä, ei ole käytetty perusteena luvan myöntämättä jättämiselle (Soininen ja Belinskij 2023).
- Indeksin sijaan vaikutuksia tuli arvioida laaututekijäkohtaisesti
- Kyselyn ja keskusteluiden perusteella a-klorofylli tulisi olla mukana, mutta miten?

Luke

© Luke

Yhteenveto/esitys kriteereistä

© Luke

- A-klorofyllistä ehdotus ohjaavaksi kriteeriksi
- Ohjaavat kriteerit, joiden avulla osoitetaan kriteerikohtaisesti ja kriteerien synteeseinä parhaat kasvatusalueet

2.1. Ohjaavat ympäristökriteerit

1. Avoimuus
2. Syvyys
3. Virtausten voimakkuus
4. Vaikutus a-klorofylliin
5. Emma- alueet (ekologisesti merkittäviä vedenalaisia meriluontoalueita)
6. Natura SAC vedenalaiset suojelukohteet
7. Natura SPA lintusaaret

8. Laitosten välinen etäisyys yhteiskuormituksen takia

2.2. Ohjaavat taloudelliset kriteerit

1. Aallokko
2. Kasvatuskauden lämpötila (pituus)
3. Etäisyys tiehen (satamiin)
4. Tuotantomäärä -ennuste

2.3. Ohjaavat sosiaaliset kriteerit

1. Vapaa-ajan asutus
2. Virkistysalueet

Miten a-klorofyli tulisi huomioida sijainninohjauksessa-työryhmän arvioimia vaihtoehtoja

© Luke

1. **Käytetään ajankohtaista vesimuodostumakohtaista a klorofylli -tilaluokittelua (Erinomainen – Huono)**
2. **Luokitellaan hyvän tilan rajan ja arvioidun nykytilan eron mukaan vesimuodostumakohtaisesti**
    1. eli vähennetään nykytilasta tavoitetila
    2. mitä suurempi positiivinen ero on sitä parempi kohde: (Esim tavoite on 2,5 ug/l mutta a-klorofyli arvo vesimuodostumassa 3 ug/l. tulos on -0,5. Jos tavoite on 3,5ug/l ja klorofylliarvo 3 ug/l tulos on 0,5, jolloin se saa ensimmäistä paremman luokka eli sijaintiarvon.)
3. Käytetään satelliittiaineistoa
    1. luokitellaan esimerkiksi siten, että kohdennetaan alueille jossa keskimäärin vähäisin a-klorofyliarvo (ei toistaiseksi soveltuvaa satelliittiaineistoa)
4. Toisen ja viidennen vaihtoehdon yhdistelmä
    1. Vaikutuksen suhdeluku nykytila ja tavoitetilan väliseen eroon: eli arvioidaan miten vaikuttaa hyvän tilan saavuttamiseen (Ei johda loogiseen tulokseen esim pistekuormituksen ja vesimuodostumakohtaisten tavoiteraja-arvojen yhdistäminen hankalaa)

5. **Arvioidaan kohteet jossa (a-klorofyli) vaikutus lähialueeseen on mahdollisimman pieni**
    1. mitä pienempi vaikutus sen parempi sijainti
    2. Vaikutus mallinnetaan FICOS-rannikkomallin avulla

- Seuraavaksi esittely kohdista 1, 2 ja 5

1. A- klorofyllin luokittelu tilaluokituksen mukaan

- Missä vesimuodostumassa a-klorofylli hyvässä, missä tyydyttävässä tai heikossa tilassa
- Luokittelu vesimuodostumakohtaisten a-klorofylli -luokittelun mukaan; huono 1 =>5 erinomainen
- Puuttuu vesimuodostumia 23 (ei arviota a-klorofyllistä)
- Ei huomioi kalankasvatuksen vaikutusta
- Merenhoitoalue hyvä tai huono eli kaksiluokkainen, miten yhteensovitetaan?
- Ohjaa epäloogisisuuksiin vesimuodostumien ja merenhoitoalueen rajalla
- **Ehdotus: tukevaksi kriteeriksi, eli taustiedoksi**

© Luke

2. A- klorofyllin luokittelu hyvätila-nykytila erotuksena

- Missä erotus eli positiivinen arvo ”suurin” sitä parempi alue
- Edellistä tarkempi luokittelu, muuten samankaltainen
- Ei huomioi kalankasvatuksen vaikutusta
- Puuttuu vesimuodostumia 23 (ei arviota a-klorofyllistä)
- Ohjaa epäloogisiin ratkaisumalleihin vesimuodostumien ja merenhoitoalueen rajalla
- Yhteismitallinen merenhoitoalueella
- **Ehdotus tukevaksi kriteeriksi koska ohjaa epäloogisesti**

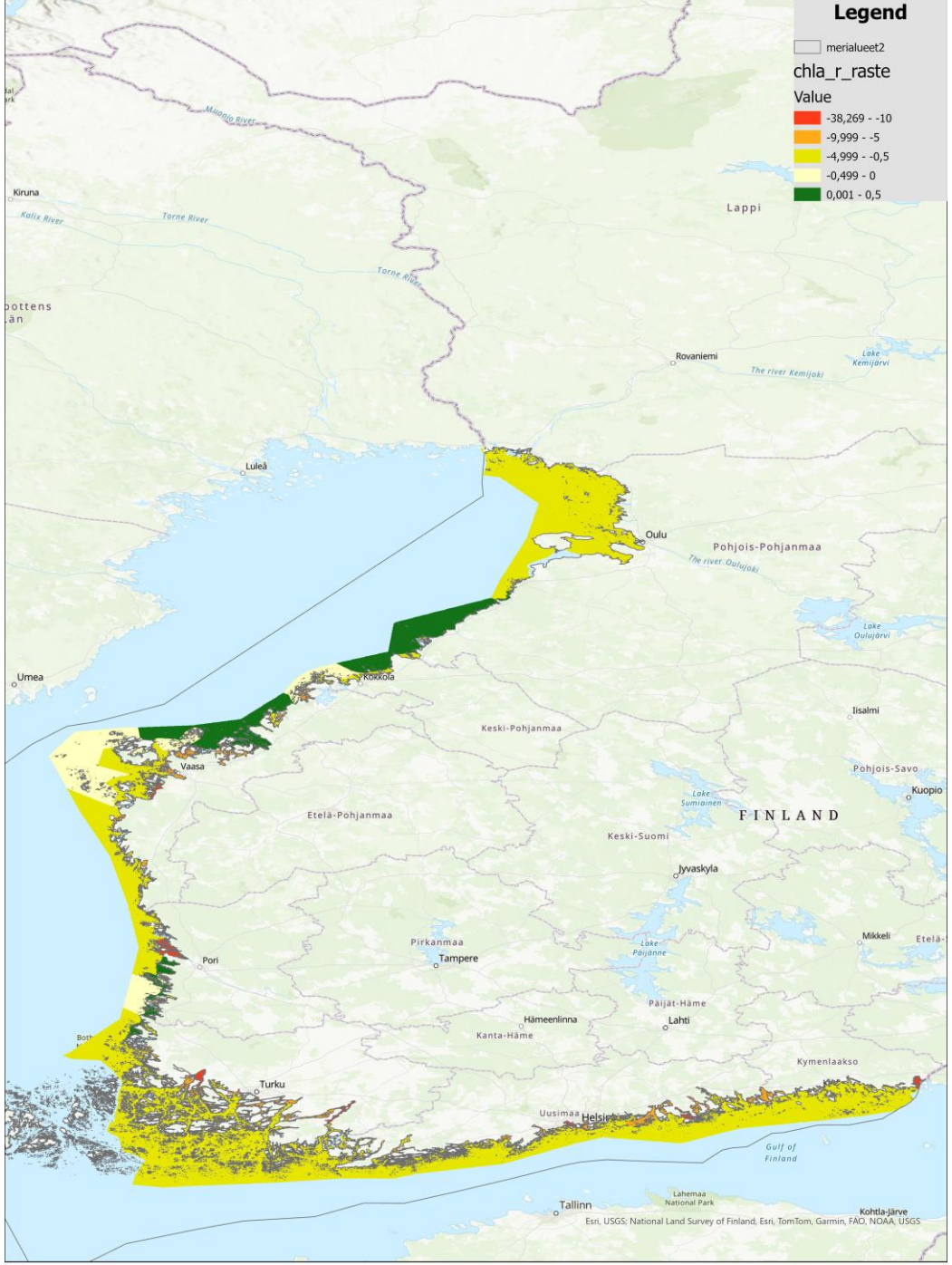

© Luke

5. Kalankasvatuksen vaikutus a-klorofylliin -kriteeri

- Tässä hankkeessa toteutettu kriteeri
- Tavoite: Määritellään kalankasvatuksen sijaintia ohjaava kriteeri, ja siihen liittyvä karttataso, jossa tavoitteena on osoittaa alueet jossa vaikutukset a-klorofyliin (tai sen tavoitetasoon) on mahdollisimman vähäinen
- Menetelmä:
  - 1. Sijoitetaan merialueelle vakiokuormitus (500 tn) eri sijainteihin
  - 2. Arvioidaan sijaintipisteiden vaikutukset lähialueeseen FICOS mallilla
  - 3. Interpoloidaan mallinnuspisteiden tulokset (noin 5000 kpl) yhtenäiseksi kartaksi
  - 4. Luokitellaan alueet 5 tasoisesti (Erinomainen-Heikko) vaikutuksen perusteella jota käytetään FINFARMGIS ohjaavana kriteerinä sijainninohjauksessa
  - 5. Arvioidaan lisäksi voiko muutosta suhteuttaa järkevästi tavoitetasoihin (kuinka kaukana nykytila tavoitetasosta)

© Luke

Kalankasvatuksen vaikutusalue ja -aika

- Vaikutusaluevaihtoehdot:

- Ficos-malli laskee vaikutuksia merimailihila/ ruuduttain

- Keskimääräinen a-klorofyllimuutos kyseiselle alueelle

- Viereisessä kuvassa alue-esimerkkivaihtoehdot =>

- Punainen piste= laitos alue huomioidaan tai valkoinen ei huomioida

- **Työryhmäehdotus alueeksi C+2** (1,852 km*5 =9,26 km ”halkaisija”)

- Pohjanlahden avomerialueilla mallinnuksen hilakoko on 4 merimailia, joten siellä käytetään kerrointa vaikutuksen yhteismitallistamiseksi

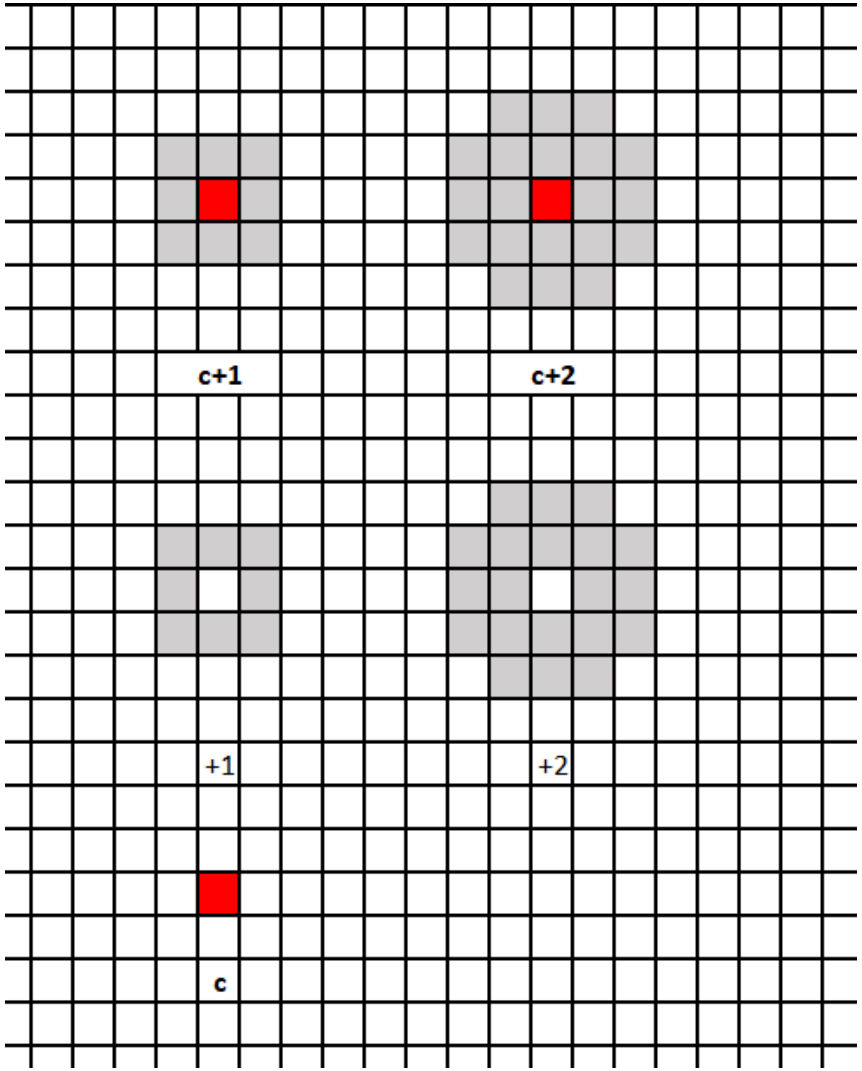

- Ajanjaksovaihtoehdot:
- 1. Kasvatuskausi: touko-marraskuu 2. Ekologinen luokittelu: heinäkuu-syyskyyn 1. viikko **3. Klorofylin kasvukausi: Elokuu** 4. Vuosi: tammi-joulukuu

© Luke

Vaikutukset a-klorofyliin on mallinnettu yli 5000 merialueen pisteeseen

- Katettava koko merialue, että voi arvioida yhdessä muiden kriteerin kanssa
- Kattavuus lähes koko Suomen
- Otanta tiiviimpi rannikkoalueella, koska siellä vaihtelu suurempaa
- Käytetty kolmea eri mallia (Suomenlahti-, Saaristomeri- ja Pohjanlahtimallia)
- Malleissa ja siten tuloksissa eroavaisuuksia reuna-alueilla, tulokset yhteensovitettava
- Voidaan käyttää
  - **1. absoluuttista arvon lisäystä (mikrogrammaa litra)**
  - 2. suhteellista eroa mallin ”perustilaan”
  - 3. Suhdetta vesimuodostumien ja merenhoitoalueiden raja-arvoihin (mutta haasteellista koska alueittain virtausten syystä vaikuttaa useisiin vesimuodostumiin)

© Luke

Tulokset –absoluuttinen muutos ja luokittelu

© Luke

1. Yhtenäinen kartta jossa esitetään vaikutukset a-klorofylliin
2. Selkeä kuvaus missä vaikutukset suurempia/pienempiä
3. Mallinnuksessa haasteita mallialueiden reunoilla sekä interpoloinnissa saarten ympärillä

4. Ei huomioi mikä on alueen a-klorofyllitaso

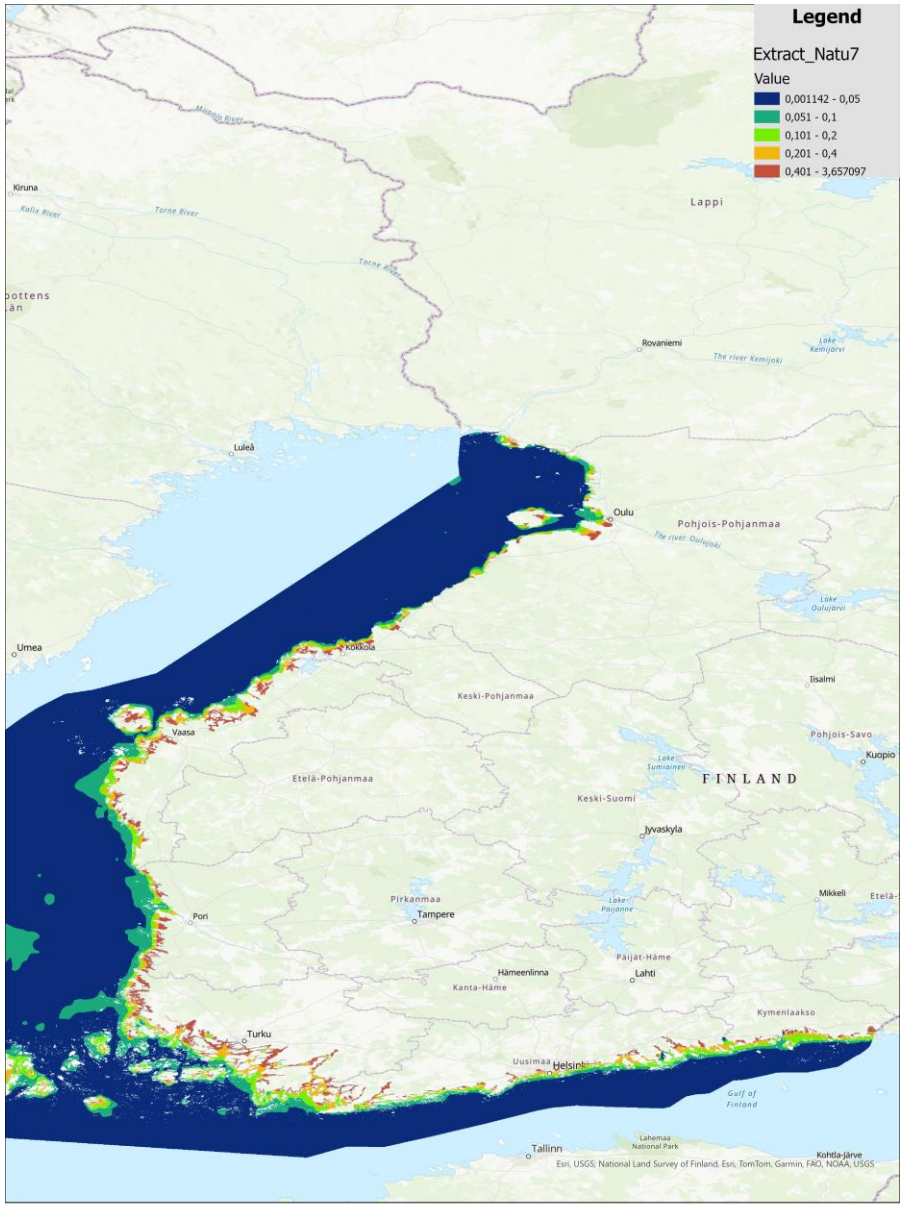

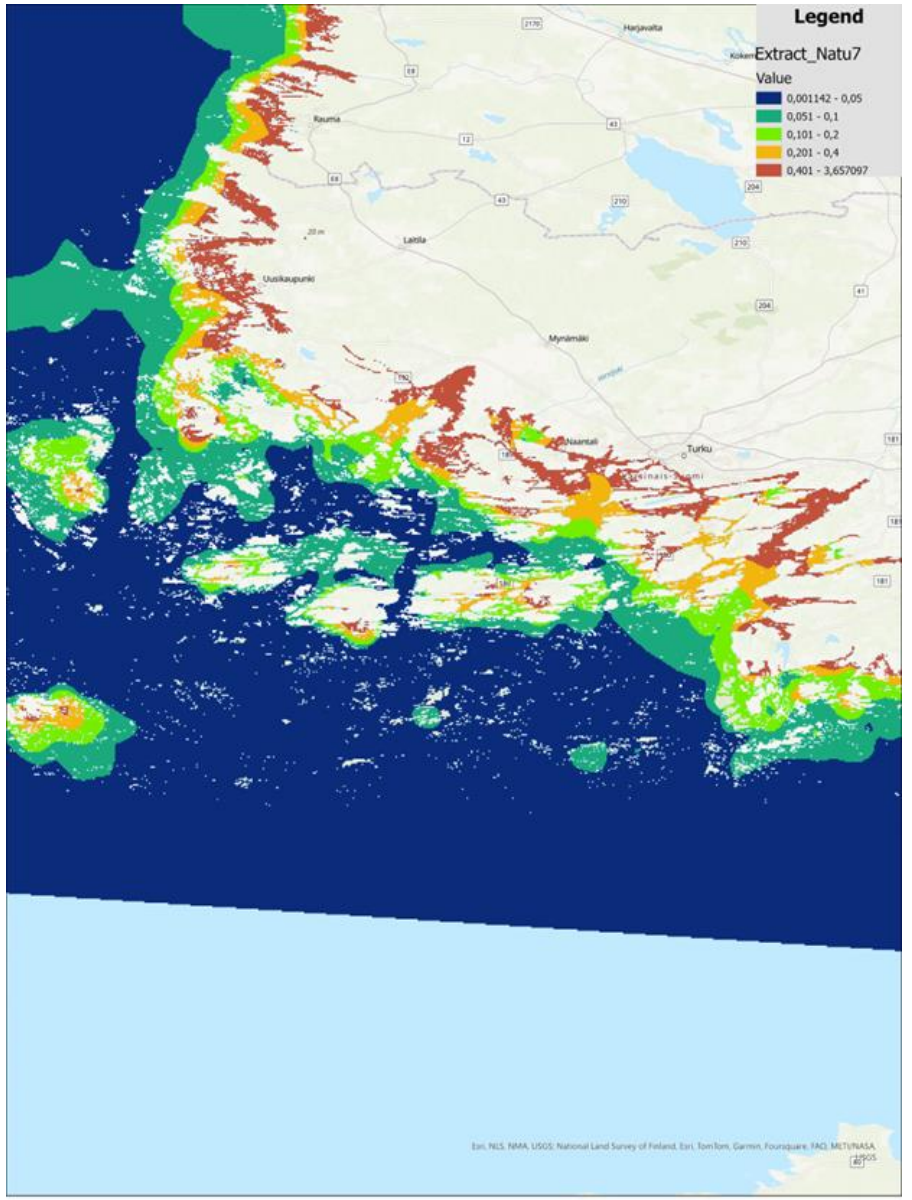

Miten vaikutusta voidaan huomioida sijainninohjaussuunnitelmassa

- Mallinnuksen avulla tiedetään tarkemmin kalankasvatuksen vaikutuksesta
- Voidaan tarkemmin miettiä miten vaikutusta voisi huomioida sijainninohjauksessa
- Lähestymistavat
  - Pelkkä a-klorofylivaikutus (edellisessä kalvossa esitetty)
  - Kartta, jossa erotus hyvä tilan rajaan ja suhteutetaan se vaikutukseen
  - A-klorofyllin nykytilasta ja suhteutetaan se vaikutukseen
  - Nykytilan ja tavoitetilan ero
  - Otetaan kaksi kriteeriä lopulliseen sijainninohjaukseen eli pelkkä klorofyllitila ja pelkkä vaikutus

- Lähestymistapojen arviointia varten tarvittiin kattavaa tietoa merialueen a-klorofyllitilasta
  - Voidaan käyttää joko satelliittiaineistoa eri lähteistä tai mittausaineistao
  - Merialueen a-klorofyllitilan arvoimisesta seuraavaksi:

© Luke

Ensiksi a-klorofylipitoisuuden nykytilan arvio :

© Luke

- Neljästä eri lähteestä tehtiin ajankohtainen arvio a-klorofyllipitoisuudesta
- Ajanjako 2018-2023 heinä-elokuu
  - 1. Sateliitti (copernicus 1 merimaili)
  - 2. Sateliitti copernicus 300 m resoluutio)
  - 3. Helcom-ruudut ja vesienhoidon mittausdata interpoloituna
  - 4. Ficos-mallin taustakuormitus

-2,3 ja 4 samankaltaisia 1 mm sateliittidataa häiritsee pohjoisen humus

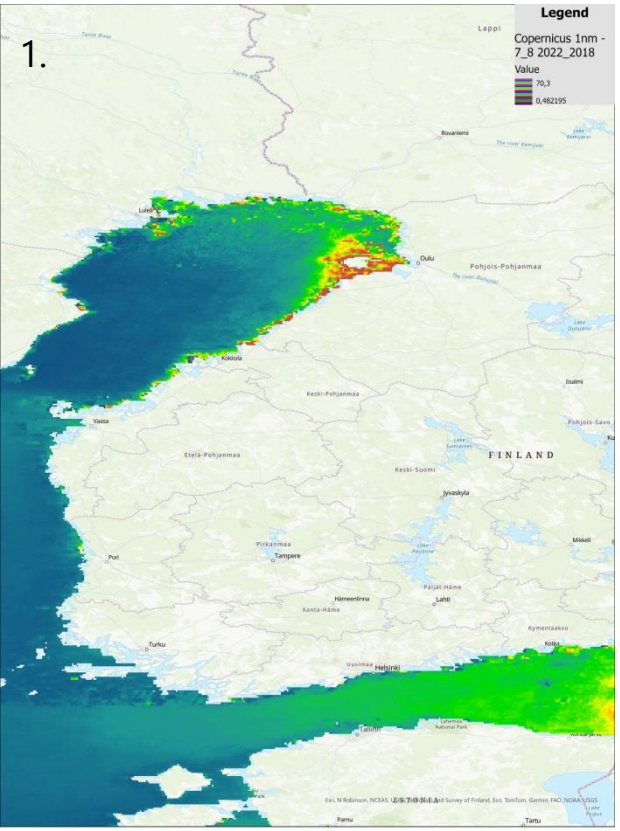

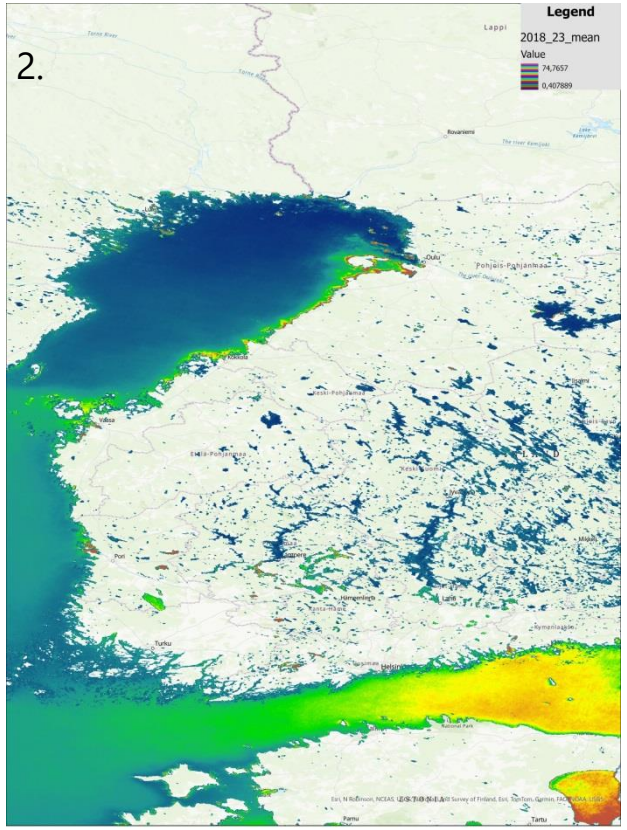

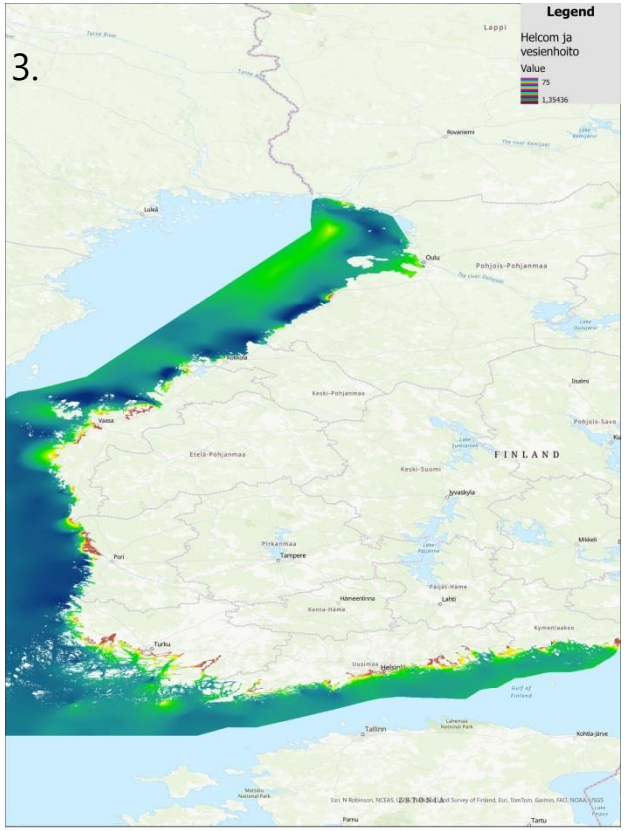

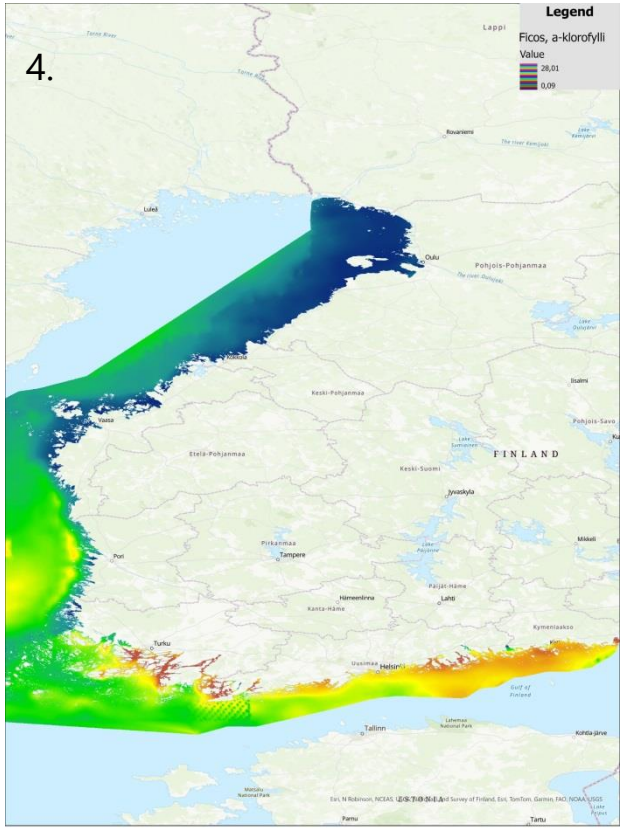

2. A-klorofylivaikutus yhdistettynä tavoitetilaan

© Luke

- Arvioidaan vaikutusta (tavoitetila-nykytila+vaikutus) kohteessa
- Nykytila määritetään vasemmalla vedenhoitosuunnitelman, keskellä tarkka satelliittihavaintojen perusteella ja oikealla Helcomaineiston ja vedenlaatumittausten interpoloitujen mittausarvojen perusteella

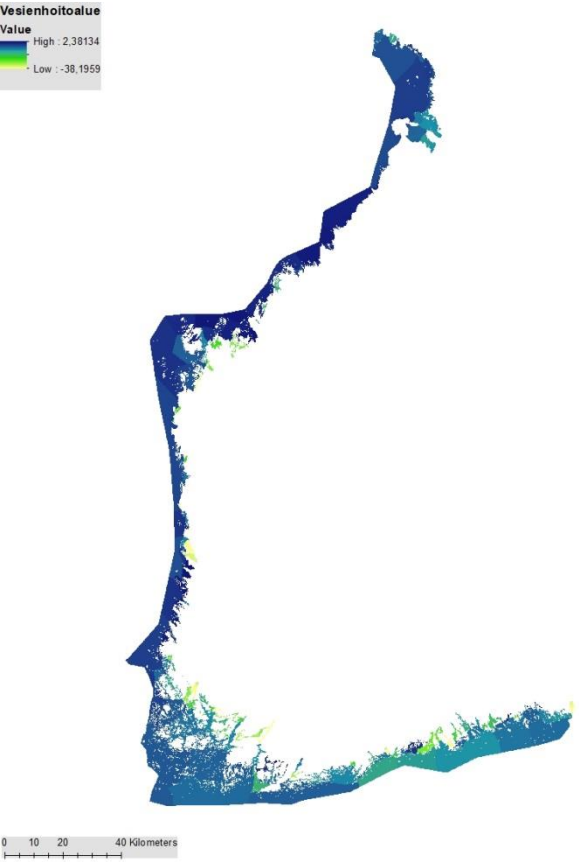

Vesienhoidon mittausdata

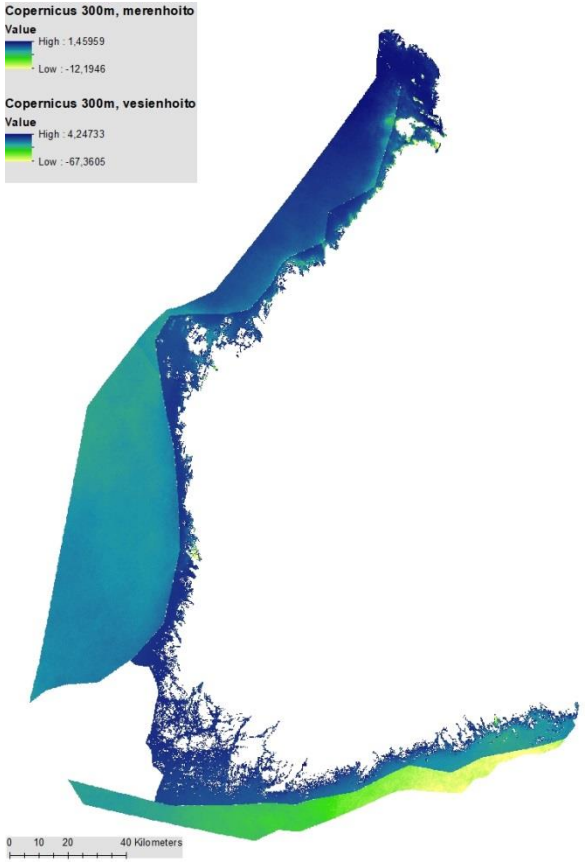

Satelliittiaineisto (300m)

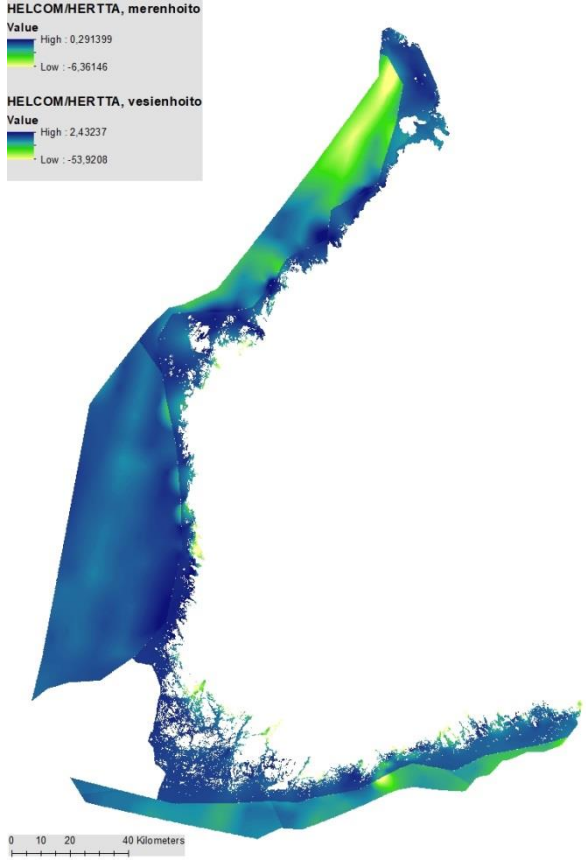

Vesienhoito + Helcom

- A-klorofyllivaikutusta vesimuodostumiin haastava verrata alueellisesti keskenään koska esimerkiksi raja-alueilla saattaa vaikutus kohdistua useampaan vesimuodostumaan

Lähestymistavat:
- Pelkkä a-klorofylivaikutus
- Kartta, jossa erotus hyvä tilan rajaan ja suhteutetaan se vaikutukseen
- A-klorofyllin nykytilasta ja suhteutetaan se vaikutukseen
- Nykytilan ja tavoitetilan ero
- Otetaan kaksi kriteeriä lopulliseen sijainninohjaukseen eli klorofyllitila ja vaikutus

3. A-klorofylivaikutus suhteutettuna nykytilaan

© Luke

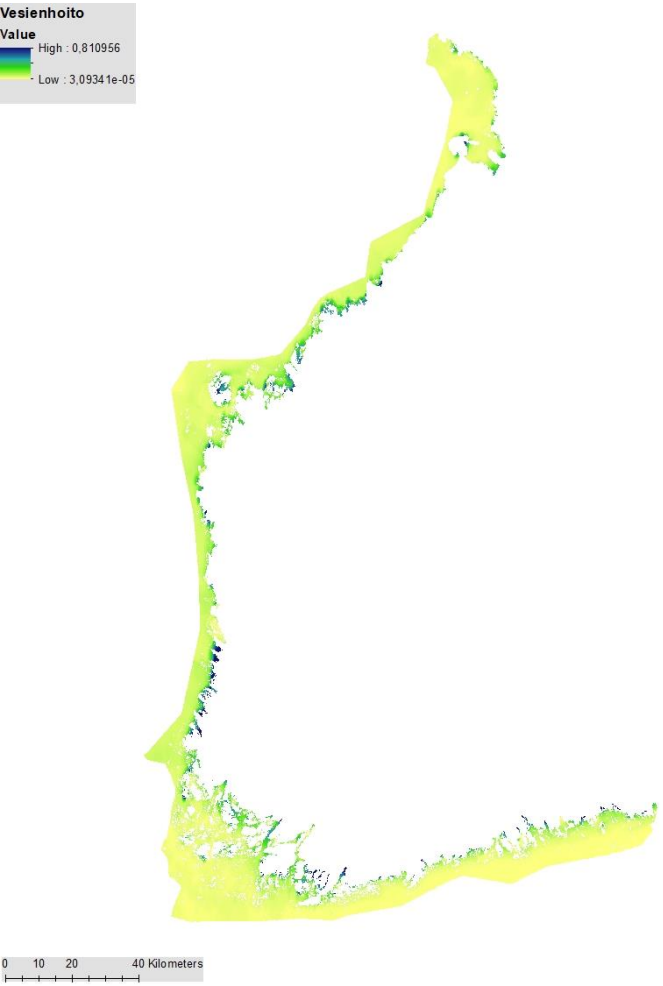

Vesienhoidon mittausdata

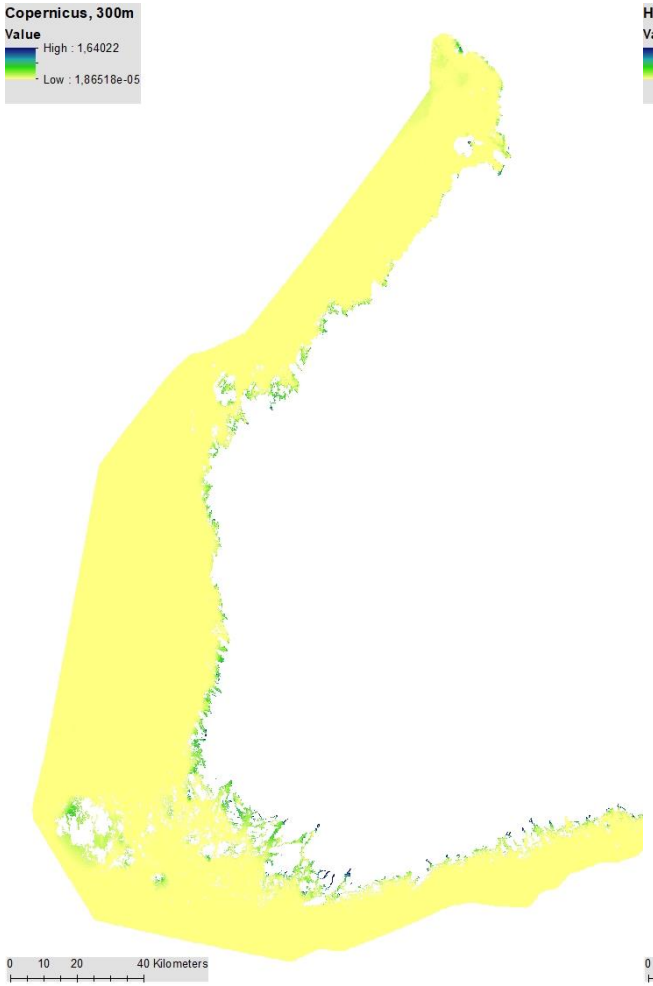

Satelliittiaineisto (300m)

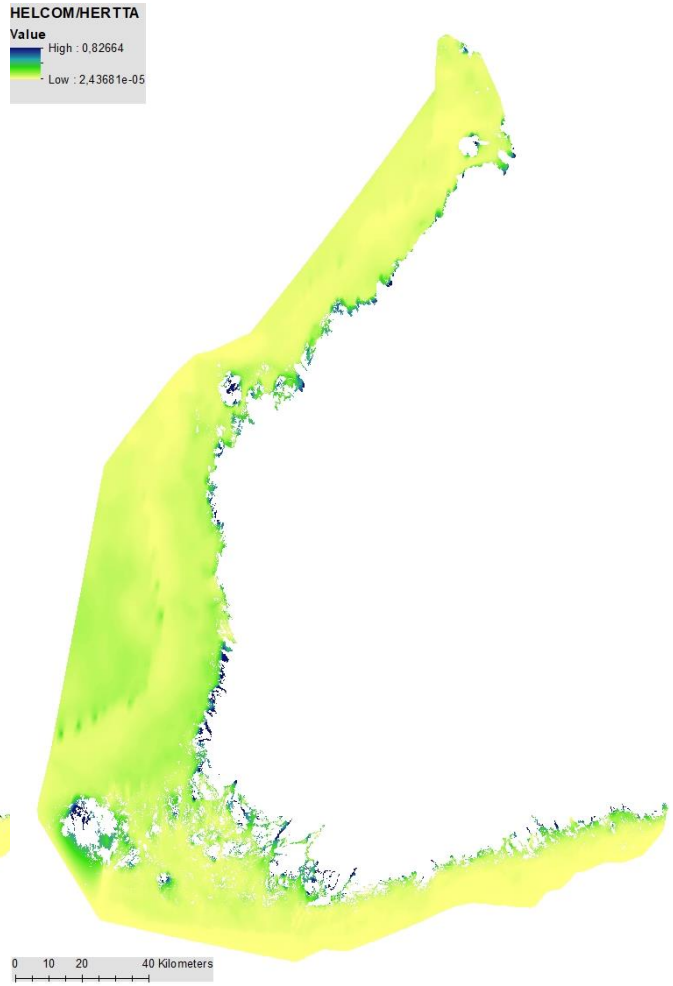

Vesienhoito + Helcom

Lähestymistavat:
- Pelkkä a-klorofylivaikutus
- Kartta, jossa erotus hyvä tilan rajaan ja suhteutetaan se vaikutukseen
- **A-klorofyllin nykytilasta ja suhteutetaan se vaikutukseen**
- Nykytilan ja tavoitetilan ero
- Otetaan kaksi kriteeriä lopulliseen sijainninohjaukseen eli klorofyllitila ja vaikutus

4. A-klorofylli nykytilan ja tavoitetilan ero

© Luke

- Vähennetään nykytilasta tavoitetila
- Tarkempi, kuin vesimuodostumakohtaisest i arvioitu a-klorofyllitaso
- Voidaan vesimuodostumien sisältä erottaa alueita joissa on ”tilaa”

- Vasen luokittelu määritetty tarkka copernicus satellittiaineiston; Oikealla interpoloitu mittausten perusteella

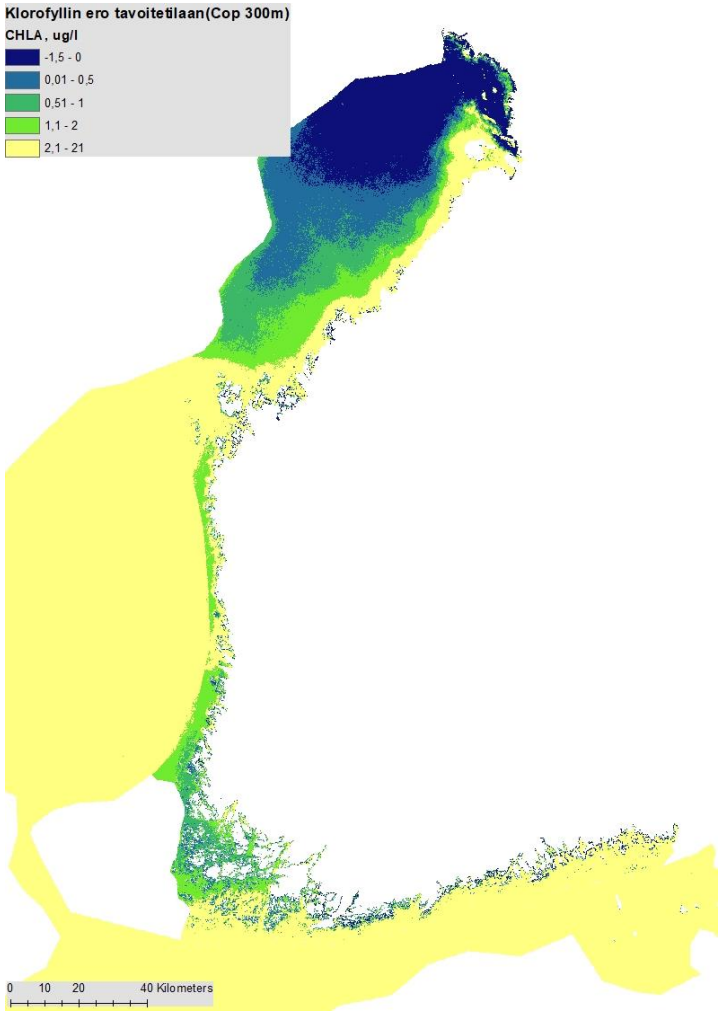

Satelliittiaineisto (300m)

Vesienhoito + Helcom

Lähestymistavat:
- Pelkkä a-klorofylivaikutus
- Kartta, jossa erotus hyvä tilan rajaan ja suhteutetaan se vaikutukseen
- A-klorofyllin nykytilasta ja suhteutetaan se vaikutukseen
- **Nykytilan ja tavoitetilan ero**
- Otetaan kaksi kriteeriä lopulliseen sijainninohjaukseen eli klorofyllitila ja vaikutus

A-klorofyli kriteeriksi kolme lähestymistapaa

© Luke

1. Valittiin tarkasteluaineistoksi Helcomin ja Hertta tietojen interpolointikartta
2. Voidaan arvioida ja luokitella:
    1. Nykytila
    2. Tavoitetilan huomioiminen
    3. Kalankasvatuksen vaikutus

3. Luokittelulla suuri vaikutus miten aineistoa esitetään

1. Rehevyystilan huomioiminen

- Pelkkä a-klorofyllin tila
- Luokittelu perustuu tieteelliseen rehevyysluokitteluun (Pitkänen 1993)
- Yhtenäinen luokittelu koko tarkastelualueella asettaen alueet (veden) samanarvoiseen asemaan
- Mahdollista ”tarkan” resoluution paikallisen aluevalinnan ilman keinotekoisia rajoja
- Selkeä biologinen kriteeri ilman poliittisia hallinnollisia tavoitteita alueiden välillä

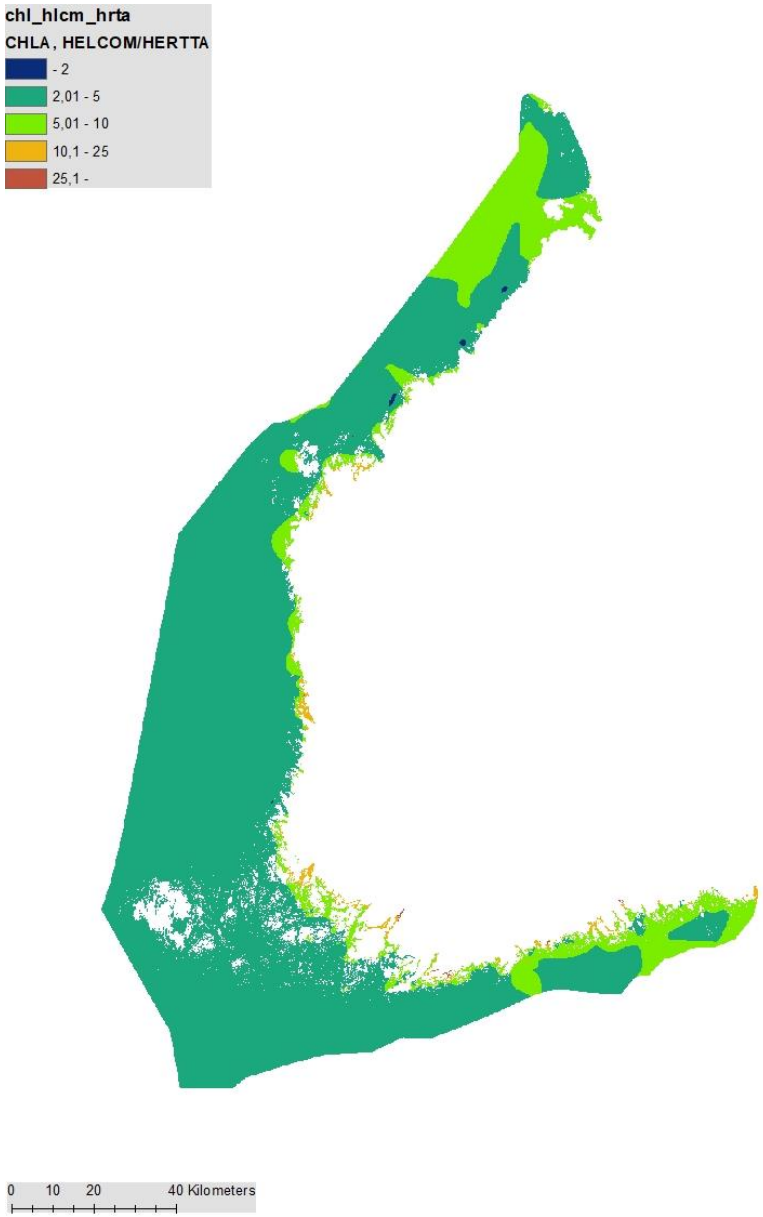

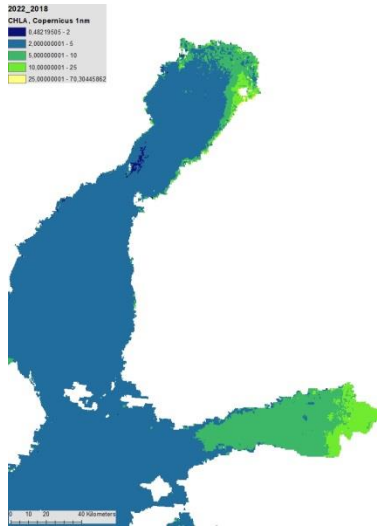

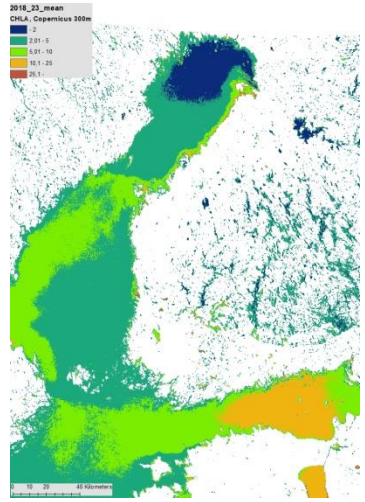

© Luke

2. Tavoitetilan huomioiminen

- Huomioidaan vesien- ja merenhoidon tavoitteet a-klorofyllin osalta vähentämällä hyvästä tavoitetilasta nykytila
  - Vesimuodostumissa käytetään hyvän tilan a-klorofylin tavoiteraja-arvoja
  - Merenhoitoalueella käytetään Helcomin allaskohtaisia tavoitteita
  - Nykytila määritetään yhdistämällä sateliitti- ja seurantatietoa
- Lasketaan kuinka kaukana vesimuodostumien ja merialueiden tila on tavoitetilasta ja erottaa alueita vesimuodostumien sisältä
- Perämerelle ja välisaaristossa alueita jossa nykytila on parempi kuin tavoitetila
- Heikkoudet:
  - Lähestymistapana kyseenalaista kannattaako tuotantoa sijoittaa alueille, jotka hyvässä tilassa?
  - Koska sisäisemmillä vesimuodostumilla löyhemmät raja-arvot, kriteeri ohjaa tuotantoa paikoittain huonompiin laimenemisolosuhteisiin
  - Koska tavoitearvot muuttuvat hyppäyksittäin vesimuodostumien ja merialueiden rajoilla, kriteerin arvo ja luokkaa muuttuvat rajalla vaikka muutosta ympäristöön ei tapahdu
  - Helcomin ja vesimuodostumien tavoitearvot eivät ole vertailukelpoisia
  - Luokittelu on haastavaa ja vaikutus lopputulemaan merkittävä
    - Esim. Luokittelu ”ero hyvään tilaan” (1.) tasavälein tai (2.) perustuen keskiarvoistettuihin etäisyyksiin vesimuodostumien tila-rajoihin(tyydyttävä erinomainen jne)

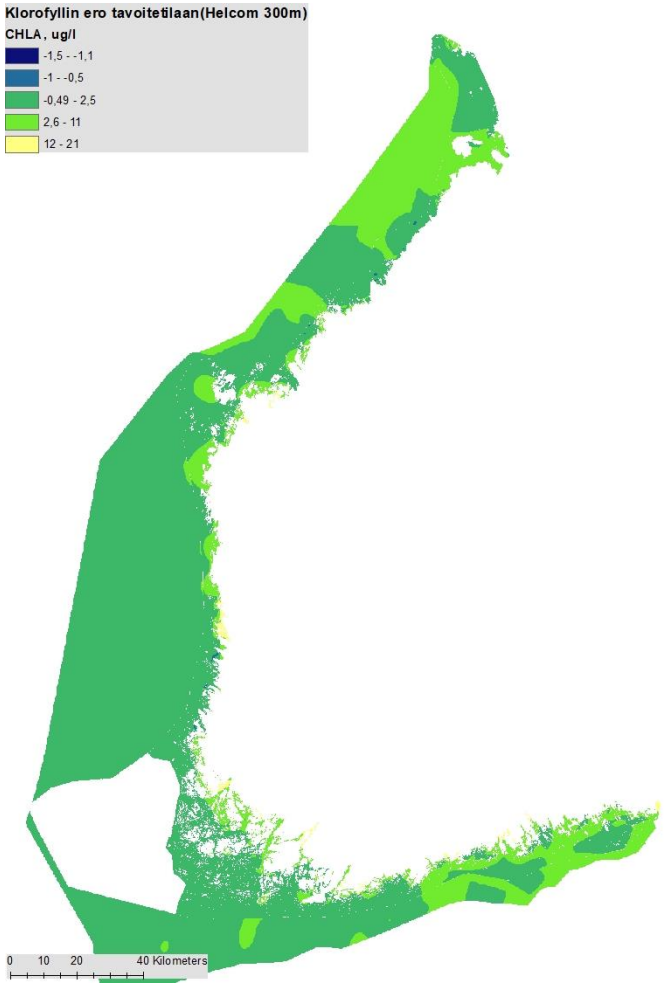

Luokittelu: keskiarvoiset rajat muihin tilarajoihin
(E 0,4, H 0,6, T 3, V 8, H 65 erot)

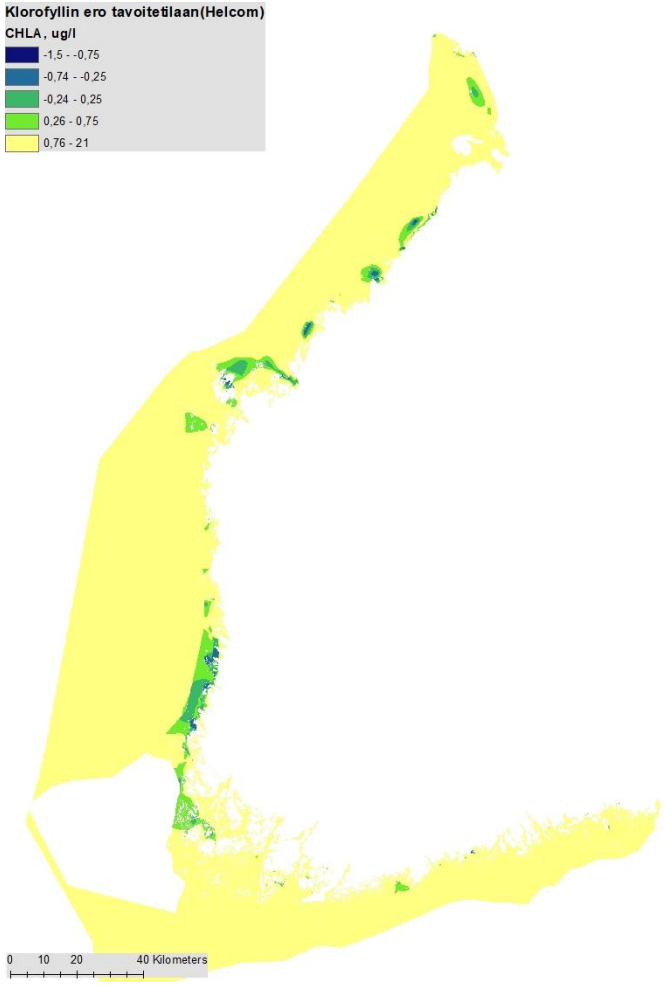

Tasaluokittelu

-0,75 heikko, -0,75—0,25 välttävä,-0,25-0,25 tyydyttävä, 0,25-0,75 hyvä, +0,75 erinomainen

© Luke

3. Kalankasvatuksen vaikutus a-klorofyliin

- Paras tapa arvioida vaikutusta
- Toteutettu lisäämällä 500 tonnin vakiokuorma eri merialueille ja interpoloimalla alueellinen vaikutus
- Hyvä ohjaava kriteeri, koska huomioi kalankasvatuksen vaikutuksen
- Asettaa alueet vakiokuormituksella vaikutuksen perusteella paremmuusjärjestykseen
- Alueelle soveltuvaa tuotantomäärää voi arvioida luokittelunarvojen perusteella, koska vaikutus lineaarinen
- Tasaluokittelu

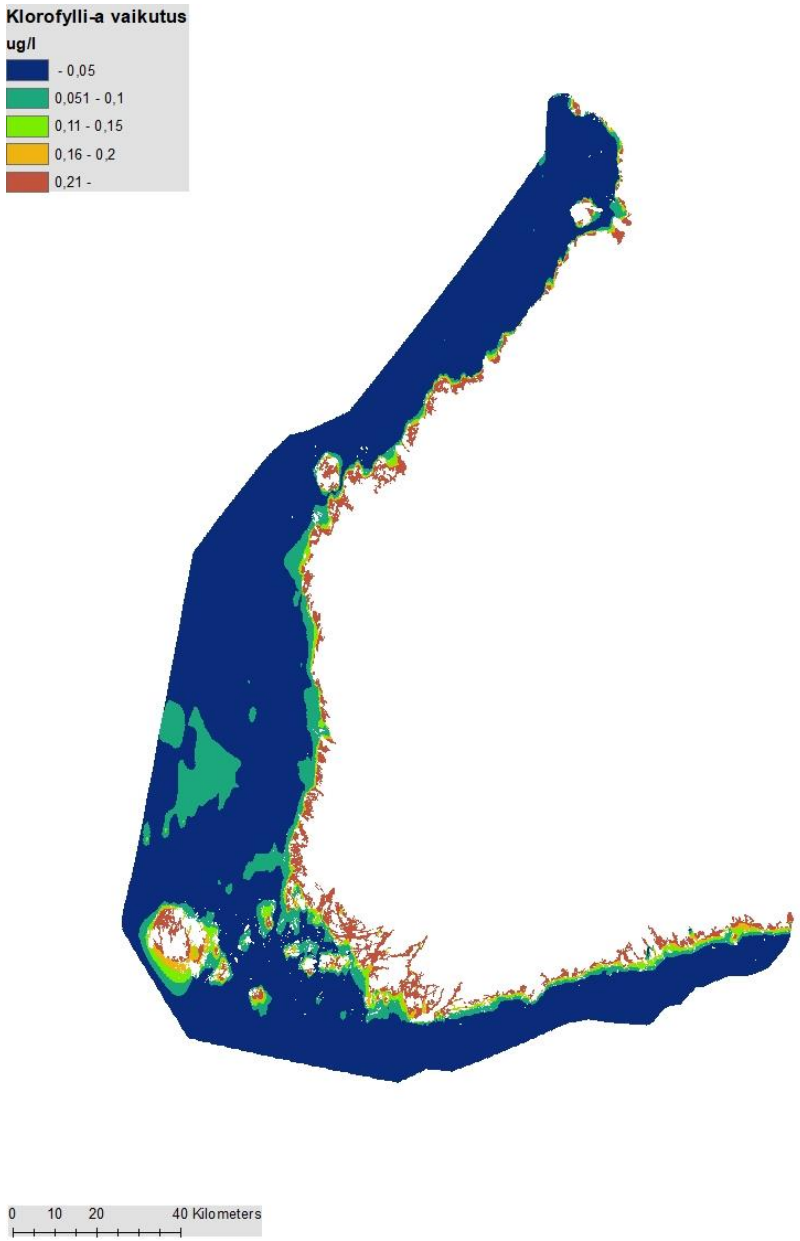

© Luke

Arviointi ja suositus: Kalankasvatuksen vaikutus ohjaavaksi kriteeriksi, muut tukeviksi kriteereiksi

© Luke

1. Kalankasvatuksen vaikutus = Suositellaan ohjaavaksi kriteeriksi
   - Asettaa alueet parhaiten paremmuusjärjestykseen
   - Minimoidaan vaikutusta nykytilaan ja tavoitearvoihin suhteessa tuotantomäärään
2. Tavoitetilan huomioiminen => Suositellaan tukevaksi kriteeriksi
   - Voidaan arvioida lupaprosessissa, muuttaako paikallisesti kalankasvatushanke hyvän tilan tyydyttäväksi tai onko merkitystä sen saavuttamiseen
   - Ottaa huomioon hallinnolliset tavoitteet, mutta ei huomioi kalankasvatuksen vaikutusta
   - Keinotekoiset rajaukset (vesirajat+tavoiterajat) vesimuodostumissa ja merialueilla eivät toimi hyvin sijainninohjauksessa
3. Nykytilan huomioiminen => Suositellaan tukevaksi kriteeriksi
   - Lupaviranomainen voi arvioida kalankasvatushankkeen suhteellista vaikutusta paikalliseen a-klorofylipitoisuuteen
   - Korkean resoluution seuranta-aineisto ja koko alueen kattava rehevöitymisluokitus
   - Ottaa huomioon taustakuormituksen mutta ei kalankasvatuksen vaikutusta kuten krieeri 2

- 1, 2 ja 3 lähestymistavan yhdistämisessä todettiin, että yksittäisen kalankasvatuslaitoksen paikallinen vaikutus niin pieneksi paikallisesti ettei se vaikuta ohjaukseen tai luokitteluun

Haasteet ja mitä seuraavaksi

- Mallinnustyö haastavaa ja pitkäkestoista
- Eri merimallien yhdistäminen
- Useita eri lähteitä a-klorofyllille, joissa eroja
- Mittausaineistoissa alueellisia puutteita

- Kriteerit viimeistellään sijainninohjaussuunnitelmaan
- YM ja MMM sekä hankkeen seurantaryhmä hyväksyvät lopullisesti käytettävät kriteerit

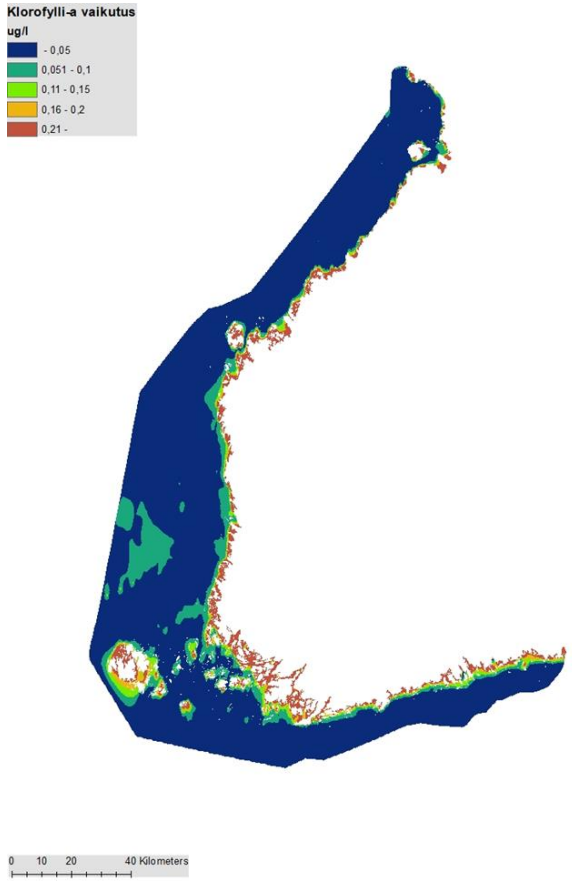

© Luke

© Luke

Kiitos!

luke.fi

© Luonnonvarakeskus
© Natural Resources Institute Finland
© Naturresursinstitutet

A-klorofylipitoisuudet luokiteltuna:

© Luke

- 1. Sateliitti, copernicus 1nm
- 2. Sateliitti, copernicus 300 m resoluutio
- 3. Helcom ruudut ja vesienhoidon mittausdata interpoloituna
- 4. Ficos mallin taustakuormitus
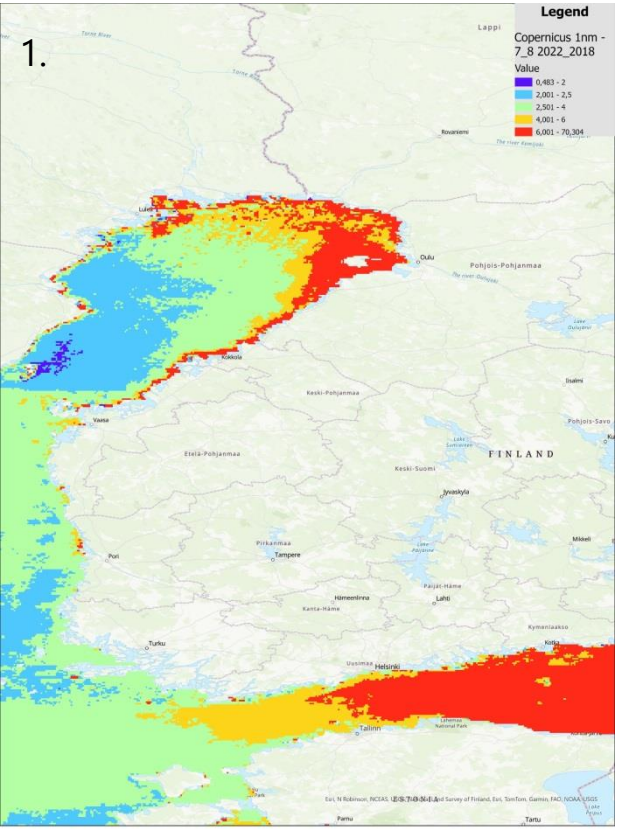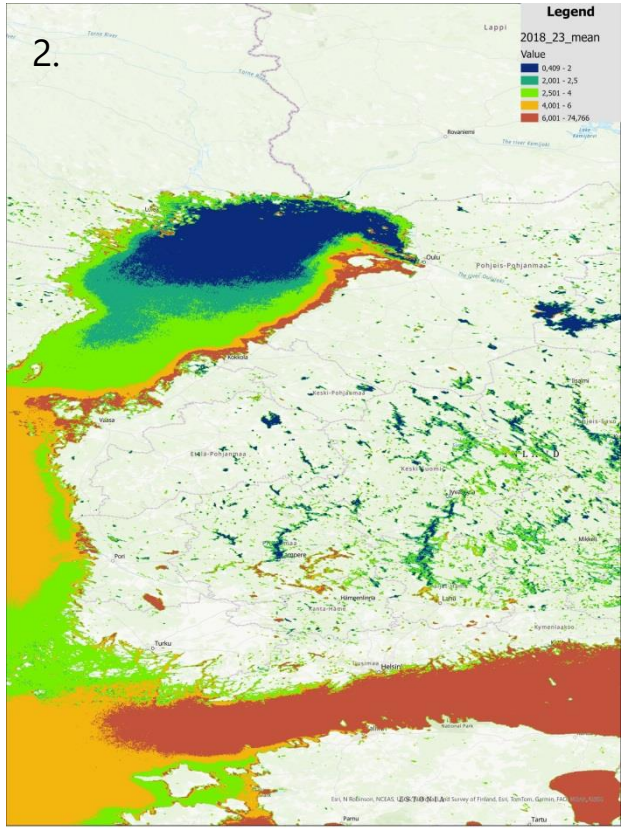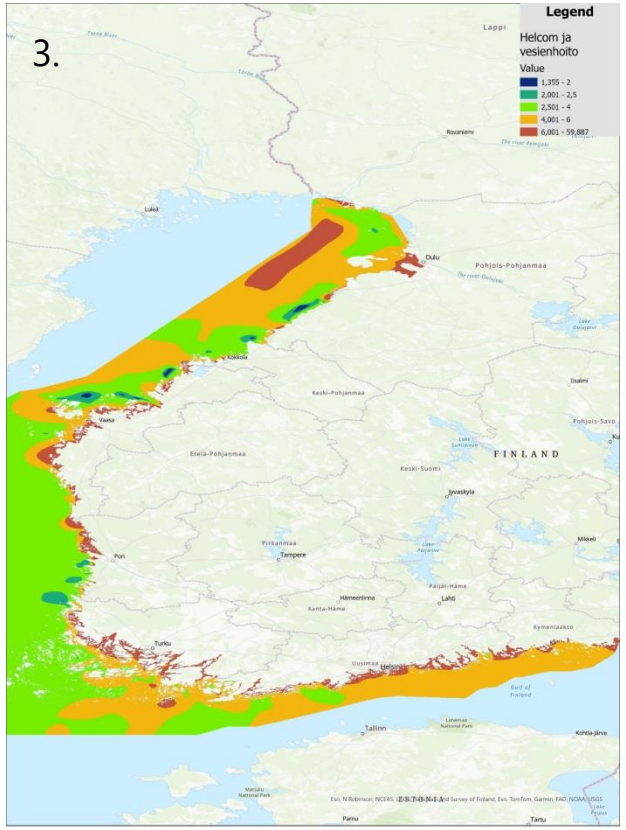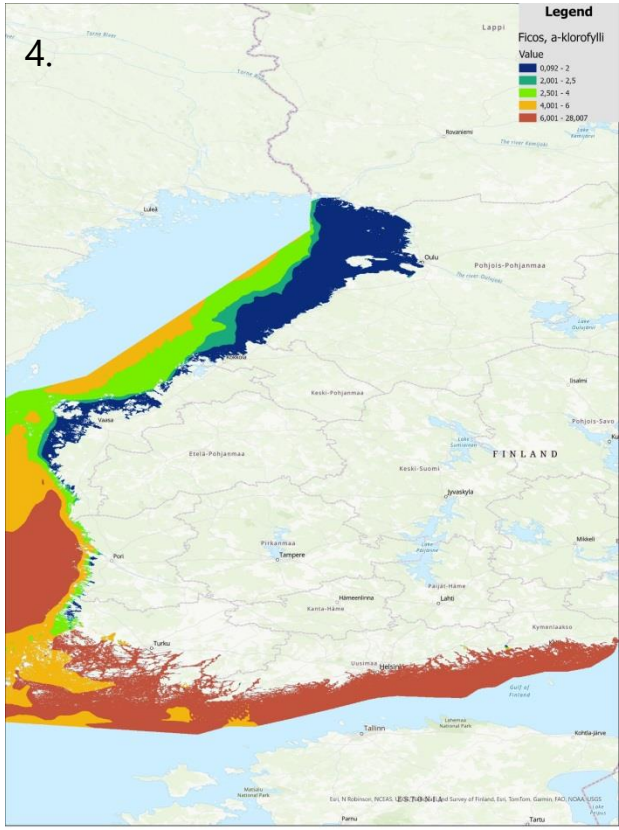
- Sama kuin edellinen mutta yhteismittalliseksi luokiteltuna
- Ficos-malli ja sateliittidata lähellä toisiaan alueellisesti